

KONTROLLERES MOT FRAMFØRING

LO-kongressen 2009

Åpningstale mandag 11. mai

LO-leder Roar Flåthen

INNLEDNING

Kjære venner!

Velkommen til kongress i Landsorganisasjonen i Norge.

Velkommen til gjester fra inn- og utland.

Velkommen til media.

Og spesielt velkommen til kongressens hovedpersoner: Dere som er delegater!

Dessuten: Velkommen til alle som følger overføringen fra Folkets Hus.

Etter 110 år kan vi konstatere at LO aldri har stått sterkere:

- Vi har medlemsrekord – nå er vi nesten 867.000 medlemmer
- Vi har en sterk organisasjon
- Vi har faglig og politisk innflytelse

Kjære venner

Vi er sterke, men vi skal bli sterkere.

Fagbevegelsen tilhører framtida!

TILBAKEBLIKK

Mye har skjedd i perioden vi har bak oss.

Midt i perioden – i 2007 – trakk Gerd Liv seg som leder.

Som LO-leder markerte hun organisasjonen og våre medlemmers interesser på en tydelig måte.

Gerd Liv satte sitt stempel på viktige saker.

Hun ledet LO gjennom medlemsdebatten som bidro til en rødgrønn regjering i 2005.

Hun tok kampen for å sikre IA-avtalen og sykelønnsordningen.

Hun markerte viktige LO-saker - som pensjon, likelønn og likestilling.

Som LO-leder har hun bidratt til de resultater vi har oppnådd i perioden.

Derfor ber jeg kongressen gi en takk til vår første kvinnelige leder, Gerd-Liv.

Takk skal du ha!

Tiden rundt lederens avgang var vanskelig for LO.

Men organisasjonen er robust.

Selv om mediefokuset var annet enn kamp for bedre lønns- og arbeidsvilkår, jobbet vi hardt og målrettet.

Det har gitt resultater.

Vi har vist at vi har en sterk organisasjon, mange dyktige tillitsvalgte og trofaste medlemmer.

Dette fellesskapet skal vi videreutvikle.

Det vil kongressen vise.

TARIFF

Vår kjerneoppgave er å sikre medlemmene gode lønns- og arbeidsvilkår.

Det har vi gjort.

Vi har hatt en god reallønnsutvikling – på over 20 prosent etter århundreskiftet.

I tariffpolitikken har vi stått fast ved lavløns- og kvinneprofilen.

Vi har løftet de lavest lønte gjennom egne lavlønsstillegg i hvert oppgjør.

Vi har forsvart garantiordningene.

I kommunal sektor har vi fått gjennomslag for en egen variant av garantiordningen.

Tariffoppgjørene i perioden har demonstrert for alle at vi evner å forene egeninteresser og hensynet til fellesskapet.

Denne moralen gjelder ikke alle.

Eiere har tidvis tatt ut urimelige store utbytter.

Toppledere - ikke minst i finansbransjen - har forsynt seg grådig av andres verdiskaping.

Vårt krav er klart:

Også disse må forholde seg til den samme utviklingen som andre!

Også topplederne må ta samfunnsansvar - nå må det bli slutt på grådigheten!

LIKELØNN OG LIKESTILLING

Ulikelønn finnes i hele arbeidslivet og har mange årsaker.

Derfor må den bekjempes i bredden og omfatte alle.

LO har en helhetlig strategi for likelønn:

- Ufrivillig deltid – her må vi få lovfestet rett til heltid!
- Likestilling av sammenlignbar skift og turnus – slik regjeringen har levert
- Fortsatt kamp mot sosial dumping – også med fokus på kvinner og serviceyrker
- Utvidelse av foreldrepermisjonen – med styrking av fars selvstendige rettigheter
- Sentrale forhandlinger framfor lokal lønnsdannelse

Rammene for oppgjørene i offentlig sektor kan økes for å gi kvinnegrupper i LO som har blitt liggende etter i lønnsutviklingen, noe større tillegg.

Det forutsetter at arbeidsgiverne er med på laget.

De må endre sin holdning til lokale forhandlinger.

Bare slik får tiltakene en varig verdi.

LO skal være garantist for en rettferdig lønn.

For renholdere, for butikkansatte, for ansatte i hotell- og restaurant, for hjelpepleiere, for sykepleiere, for barnevernspedagoger.

For alle kvinnegrupper i LO.

Ulike lønn er urettferdig – uansett hvor den finnes!

Kampen for likestilling burde vært historie i 2009.

Vi skal sørge for at det blir historie.

Når mitt barnebarn på ett år blir voksen, skal hun se tilbake på dagens samfunn med undring.

Men hun skal være stolt over at hennes bestefar og LO tok kampen for henne og andre kvinner.

Vi kan se tilbake på resultater i perioden vi har lagt bak oss.

Den rødgrønne regjeringen har innfridd flere av våre likestillingskrav.

Det er et viktig symbol at FNs kvinnekonvensjon nå innlemmes i menneskerettsloven.

Men vi har fortsatt en stor jobb å gjøre.

Det handler om alt fra lønn og pensjon til forsikringer, styrerepresentasjon og arbeidsfordeling i hjemmet.

Det handler også om hvem som skal hoppe i Vikersund-bakken!

6-TIMERS DAG / 30 TIMERS UKE

Kongressen i 2005 ville ha flere forsøk med redusert arbeidstid.

Det er gjennomført flere prosjekter.

Jeg kan nevne hjemmetjenesten i Bergen, Trondheim Parkering, Miljøservice i Trondheim.

Men ikke minst Tine Heimdal, der LO finansierte evalueringen.

Resultatene er positive.

Mange opplever en bedre arbeidshverdag.

De peker på økt trivsel og bedre mulighet for å kombinere arbeid og privatliv.

6-timersdagen gir økt livskvalitet.

Forsøkene gir verdifull erfaring.

Men vi trenger fortsatt mer kunnskap.

Derfor har vi laget en veileder til hjelp for tillitsvalgte i virksomheter som vil prøve ulike former for arbeidstidsordninger.

Bruk den.

PENSJON

LO-kongressen i 2005 ga oss et klart oppdrag:

Å sikre avtalefestet pensjon (AFP).

Det har vi gjort.

Vi har igjen vist vår tariff- og samfunnsrett.

Ved tariffoppgjøret i 2008 fikk vi på plass en varig AFP-ordning for privat sektor som tar vare på sliterne.

Vi sikret full forhandlingsrett på ordningen i framtida.

Et rungende flertall av LOs medlemmer sa ja!

Nå pågår det mekling om pensjonsordningene i offentlig sektor.

Jeg kan love dere:

Den pensjonskampen skal vi vinne!

Vi skal sikre både AFP og tjenestepensjon.

La oss gi et tydelig signal fra kongressen til medlemmene i offentlig sektor:

Hele LO støtter dere!

EU-DIREKTIVER

Stortinget har vedtatt å innføre Tjenestedirektivet.

Dette har vært en vanskelig sak som har tatt lang tid.

LO har hatt en omfattende og grundig prosess.

Det er få saker vi har jobbet så mye med, som denne.

I februar 2006 deltok Ellen (Stensrud) og 50 forbundsrepresentanter i demonstrasjon i Strasbourg.

Sammen med resten av europeisk fagbevegelse bidro vi til store endringer i det opprinnelige

Bolkesteindirektivet.

Mens resten av Europa og europeisk fagbevegelse etter hvert aksepterte Tjenestedirektivet, fortsatte vi prosessen for å belyse alle sider ved det.

Enstemmige vedtak i våre organer gjorde oss i stand til å fremme krav:

1. At tjenestedirektivet ikke er til hinder for tiltak som er igangsatt mot sosial dumping, samt at ytterligere tiltak som LO har krevd – herunder solidaransvar- blir iverksatt og kan gjennomføres
2. At allmenngjøringsinstituttet kan videreføres og utvikles
3. At nasjonal styringsrett over viktige samfunnsområder kan beholdes og at grunnleggende samfunnsoppgaver fortsatt kan løses gjennom offentlig sektor – herunder helse, sosiale tjenester, skole, transport og produksjon av elektrisk kraft
4. At tjenestedirektivet ikke berører nasjonale arbeidsrettslige spørsmål eller er til hinder for den norske modellen for trepartssamarbeid

Regjeringen har gitt oss de politiske forsikringer det er mulig å gi i et demokrati.

Disse lå til grunn for Stortingets beslutning.

I EØS-komiteen den 24. april i år ble regjeringens erklæring protokollført.

Det samme ble EU-kommisjonens tilsvar.

EU-siden støttet den norske regjeringens forståelse av direktivet.

Likevel skal vi ikke hvile

Vi skal passe på at erklæringens teori, blir gjort til praksis.

Her må vi alle være våkne.

Sosial dumping skal bekjempes med alle midler!

De fire dommene - Viking, Laval, Rüffert og Luxembourg – bekymrer oss.

De er truffet på grunnlag av EU-traktaten og Utstasjoneringsdirektivet.

EU og europeisk fagbevegelse gjennomgår nå Utstasjoneringsdirektivet.

Sammen med John Monks og våre øvrige europeiske venner har LO full fokus på dette.

Venner, i kampen mot sosial dumping står vi sammen med millioner arbeidstakere i Europa!

Den kampen skal vi vinne sammen med europeisk fagbevegelse!

Våre medlemmer i Postkom er bekymret for framtida.

De frykter at økt liberalisering skal true deres lønns- og arbeidsvilkår, slik som i Tyskland.

Jeg deler deres bekymring.

Derfor krever vi at regjeringen utreder konsekvensene av å implementere Postdirektivet i norsk lov:

- Direktivet må ikke føre til forringelse av lønns- og arbeidsvilkår
- Direktivet må ikke gi dyrere og dårligere posttjenester

Svarene vil bli avgjørende for LOs syn.

Til dere som jobber i Posten vil jeg si:

Vi står sammen med dere.

Sammen skal vi sikre posttjenesten over hele landet.

Sammen skal vi sørge for at lønns- og arbeidsvilkårene ikke forringes.

Vi aksepterer ikke sosial dumping i Posten!

SOSIAL DUMPING

Eksemplene på sosial dumping er mange.

De finnes ikke bare i bygningsbransjen.

Sammen med distriktskontoret i Rogaland satte vi en stopper for grov utnyttelse av ukranske sykepleiere.

Og selv om regjeringen har innfridd mange av våre krav – nå sist solidaransvar – er ikke kampen over.

Motkreftene er sterke.

Dessverre er ikke arbeidsgiverne på vår side.

Ni verft på Vestlandet – med full støtte fra NHO og Norsk Industri – har gått til rettssak mot staten.

De aksepterer ikke allmenngjøring av tariffavtalene.

De vil ha rettens godkjenning til å drive sosial dumping.

Jeg sier til Bernander som jeg sa til Finn Bergesen jr: Vil du ha krig, skal du få krig!

ARBEID TIL ALLE

I perioden har vi gått fra en ytterlighet til en annen.

Vi har gått fra økonomisk fest til finanskrise.

I stedet for jobbvekst, har vi fått økende ledighet.

I stedet for fulle ordrebøker, har vi fått økende frykt for permitteringer og nedlegginger.

I stedet for optimisme - pessimisme.

Internasjonal finanskrise rammer hele verden.

Den rammer også Norge, norske arbeidsplasser og norske arbeidskamerater.

Den rammer bildelproduksjonen på Raufoss, aluminiumsproduksjonen i Sunndal og fiskeriene i Lofoten.

De siste månedene har jeg reist landet rundt.

Jeg har møtt mennesker som har blitt ledige.

Jeg har møtt arbeidskamerater som er i ferd med å miste jobben.

Jeg har et budskap til de som er rammet: Vi står sammen med dere.

Jens, de som er ledige skal i arbeid igjen.

Jeg garanterer: Arbeid til alle, er jobb nummer en – uansett hvem som sitter i regjering!

INTERNASJONAL FINANSKRISE

Verdenssamfunnet må ta lærdom av finanskrisen.

Selv George Bush måtte innrømme det før han gikk av.

Mange europeiske ledere er enige om at finansmarkedene må reguleres.

Her hjemme har LO tatt initiativet til en finanskommisjon som skal gjennomgå krisens årsaker og konsekvenser.

Også Norge rammes hardt av finanskrisen, men i motsetning til mange andre land har vi noen fordeler:

- Bedre reguleringer
- Fornuftig bruk av oljepengene
- En stor offentlig sektor og et aktivt statlig eierskap
- Et godt sosialt sikkerhetsnett
- Og ikke minst vi har et trepartssamarbeid som fungerer godt

Vi har hatt en regjering som har hatt arbeid til alle som hovedsak.

Før finanskrisen satte inn, var sysselsettingen rekordhøy.

Ledigheten var den laveste på over 20 år.

Slike resultater kommer ikke av seg selv.

Våre forslag til å bekjempe krisen, har blitt regjeringens politikk.

Men vi må gjøre mer.

Kongressen vil forsterke LOs krav om arbeid til alle!

OFFENTLIG OG PRIVAT

Alle arbeidsplasser er like mye verdt.

Alle arbeidsplasser skaper verdier.

I salen sitter industriarbeider Sten Roar Martinsen.

Hjelpepleier Edgar Falk Bakke.

Renholder Eva Jenssen.

Dere representerer offentlig og privat sektor.

Dere holder Norge i gang.

Dere bygger landet.

For noen tiår siden preget store fabrikker, kraftledninger og kraftverk partienes valgplakater.

"Vi bygger framtidens Norge" og "Arbeid og velstand for alle" var slagord for Arbeiderpartiet i 1945.

I mange år var det fabrikken som sørget for velferden til ansatte på mange store industristeder.

Om hjørnesteinsbedriftene har blitt færre siden etterkrigstiden, betyr industrien fortsatt mye for mange lokalsamfunn.

Men det gjør også barnehager.

Barnehager er viktig infrastruktur for samfunnet.

Privat og offentlig sektor lever i skjebnefelleskap!

SKAPE OG DELE

Vi må skape og dele.

En offensiv og aktiv politikk styrker både næringslivet og fellesskapets interesser.

Vi må ta i bruk landets ressurser.

Vi må utnytte Norges fortrinn.

Vi må skape arbeidsplasser og utvikling i hele landet.

Olje og gass har gitt oss inntekter og arbeidsplasser.

Som igjen har gitt store ringvirkninger: Barnhager, skoler og sykehjem.

Slik skal det også være i framtida.

Fordi Norge har forvaltet sine oljerikdommer til vekst og utvikling, står vi i dag bedre rustet enn mange andre til å møte framtida.

Fordi Norge har vært opptatt av miljø og klima, har vi i dag en av verdens mest sikre oljeproduksjoner.

Strengt krav til miljø og klima skal være en selvfølge.

All ny norsk oljeutvinning skal kunne forsvares miljømessig.

Vi skal stille verdens strengeste miljøkrav!

Vannkrafta er Norges arvesølv.

Den gir oss verdens rimeligste og reneste kraftproduksjon.

Nå har vi sikret vannkrafta i offentlig eie.

Til framtidig verdiskaping i Norge.

Det skulle bare mangle om ikke denne miljøkrafta også skal komme industrien til gode!

Norsk industri skal fortsatt utvikles i Norge – ikke tvinges til utlandet.

Karmøy blir en prøvestein på om vi lykkes eller ikke.

Venner!

LOs krav er klart:

Fortsatt langsiktig og stabil kraft til konkurransedyktige priser!

KLIMA OG MILJØ

1. november 2007 la vi fram LOs klimapolitikk.

Siden da har LO vært en tydelig stemme i debatten både her hjemme og i internasjonal fagbevegelse.

Vår rolle i klimadebatten er å forene arbeid og næringsinteresser med miljø- og klimautfordringer.

Vi har allerede oppnådd resultater:

- Vi har fått gjennomslag for et kraftig løft for jernbane og kollektivtrafikk
- Vi har vært med på å etablere Jernbanealliansen
- Vi har presset på for økte bevilgninger til forskning og miljøvennlig energi
- Vi har fått gjennomslag for å etablere et miljøteknologiråd
- Vi har satt i gang forsøk med klimaarbeid i bedrift

Klimakrisen krever samme oppmerksomhet som finanskrisen.

Det er kun om vi forener arbeid og miljø at vi får en bærekraftig utvikling.

Vi må bygge nye og grønne arbeidsplasser med utgangspunkt i våre nøkkelnæringer.

Vi må sørge for at en omlegging til klimavennlige arbeidsplasser, ivaretar faglige og sosiale hensyn.

Arbeidstakere og tillitsvalgte må delta aktivt i prosessen.

I arbeidet med å skape gode og framtidsrettede arbeidsplasser, når vi lenger med gulrot enn med pisk.

Særnorske begrensninger og betingelser medfører kun at arbeidsplasser legges ned eller flyttes ut.

Flyttes arbeidsplasser fra Norge til land med dårligere krav enn oss, er det miljøet som taper.

I desember er norsk LO på plass på FNs klimatoppmøte i København.

Der skal vi, sammen med våre kamerater fra internasjonal fagbevegelse, bidra for å få på plass en bred, ambisiøs og forpliktende avtale som skal etterfølge Kyotoprotokollen.

Klima skal høyt på LOs dagsorden i perioden som kommer.

LO kan aldri godta en politikk som gambler med framtida!

INTEGRERING

Norge er et flerkulturelt samfunn.

Det er jeg glad for.

Mangfold er en styrke, ikke en trussel.

Vi må ikke tillate at grupper av mennesker stemples på bakgrunn av hvor de kommer fra, eller hvilken religion de tilhører.

Vi skal ikke akseptere at noen dyrker motsetninger, for å få politisk oppslutning.

Vi skal være rause, men vi skal også stille krav.

Gjør din plikt – krev din rett, heter det.

I perioden har LO sammen med forbundene hatt flere prosjekter for å bedre integreringen.

I Møre og Romsdal har vi satt fokus på arbeidsledighet blant innvandrere og fordelen ved å være organisert og ha aktive tillitsvalgte.

På Gardermoen har vi jobbet med å opprette klubber, og skolere tillitsvalgte og medlemmer med etnisk minoritetsbakgrunn innen hotell- og restaurant.

Vi har i perioden gjennomført en stort integreringsprosjekt innen renhold.

Dette er prosjektet som ble vedtatt på forrige kongress.

De ansatte fikk tilbud om språkkurs.

Vi nådde målet:

35 prosent av de ansatte ble vervet, og det ble etablert fagforening.

Prosjektet er nok en bekreftelse på at dette er et langsiktig arbeid.

Språk er viktig.

Ti prosent av de som gjennomførte språktest før norskkursene, var analfabeter.

Det er bare toppen av isfjellet.

Hvordan skal vi få til integrering om vi ikke kan forstå hverandre?

Nøkkelen til integrering og sosialisering er derfor språk og arbeid!

Skal vi lykkes i kampen mot fattigdom, må vi lykkes med integreringen og kampen for arbeid til alle.

Venner!

LO skal være garantisten - for at alle får ta del i fellesskapet!

INTERNASJONALT

– Vi skal ha beina plantet i norsk jord, men ansiktet vendt utover, sa Martin Tranmæl.

Det er når vi står midt i kriser – klimakrise og finanskriser - at våre felles utfordringer blir tydelige.

Derfor skal norsk og internasjonal fagbevegelse jobbe for samhold og solidaritet verden over.

Ingen skal lide for andres grådighet og korttenkte løsninger.

Jeg er glad for at vi har så mange internasjonale gjester her i dag.

Jeg kan love dere at LOs internasjonale engasjement alltid vil stå på de undertrykkes side!

Både våre medlemmer og det norske folk er opptatt av internasjonal solidaritet.

Det fikk vi et bevis på 8. januar.

Torg og gater over hele landet fyltes i protest mot volden på Gaza.

I skjebnetimene for et hardt prøvet folk stod vi sammen med dem.

De verste voldshandlingene på Gaza har stoppet opp nå.

Men det palestinske folket lider fortsatt.

Arbeidsløsheten, fortvilelsen og fattigdommen er enorm.

Det må vi ikke glemme, selv om TV-kameraene er slått av.

Nå må muren og de israelske bosettingene rives.

Israel må respektere FN-vedtak, internasjonal rett og menneskerettigheter.

Israel må trekke seg ut fra de palestinske områdene.

Vi må få en palestinsk stat!

Fagbevegelsen har lang tradisjon i kampen mot krig og masseødeleggelsesvåpen.

Kampen mot atomvåpen har alltid stått sentralt i vårt arbeid.

Vi må ikke tro at atomvåpnene forsvant med den kalde krigen:

Fortsatt er det våpen nok til å utslette verdens befolkning mange ganger!

En ny fare for freden, er spredningen av atomvåpen til nye land.

Norge må derfor jobbe aktivt for at ikke-spredningsavtalen følges opp.

Den kampen støtter LO!

I dag tar regjeringen og utenriksminister Jonas Gahr Støre nye grep:

- Internasjonale handelsavtaler skal ha med rett til å organisere seg og rett til å inngå kollektive avtaler
- Internasjonale handelsavtaler skal ha med forbud mot tvangsarbeid, forbud mot diskriminering og forbud mot barnarbeid
- Regjeringen vil bidra til å styrke nasjonale arbeidstilsyn i utviklingsland
- Regjeringen vil satse på internasjonalt arbeid for likestilling, mot tvangsarbeid og barnarbeid gjennom ILO

I tillegg vil regjeringen jobbe for at retten til å organisere seg og retten til å inngå kollektive avtaler kommer med i neste WTO-forhandling.

ORGANISASJON

LO har over 867.000 medlemmer og 40.000 tillitsvalgte.

Vi er landets desidert største og mektigste arbeidstakerorganisasjon.

Vi har flere medlemmer enn Arbeiderpartiet har velgere.

Vi har flere tillitsvalgte enn de fleste norske partier har medlemmer.

Det gir oss makt.

Den innflytelsen skal vi bruke også i neste periode!

Medlemmene er vår styrke.

Organisasjonen er vårt redskap.

Vår sterke sentrale organisasjon har gjort det mulig å forhandle fram gode kollektive tariffavtaler og kjempe gjennom viktige sosial reformer.

Det siste eksemplet er AFP.

Derfor må vi fortsette å styrke organisasjonsarbeidet.

Fortsatt er bare ca 20 prosent innen privat tjenesteytende sektor organisert. Sektoren preges av:

- Mye deltidsarbeid
- Korttidskontrakter
- Uryddige forhold

Økt organisering er det viktigste virkemiddelet for å ivareta arbeidstakernes rettigheter.

Gruppen av arbeidstakere med høyere utdanning er voksende.

Nesten halvparten av de unge som går ut i arbeidslivet i dag, har - eller vil skaffe seg - høyere utdanning.

De organiserer seg i større grad enn andre grupper.

Og de organiserer seg tidlig.

Den utfordringen må LO ta!

Vi må se sammenhengen.

Både butikkmedarbeideren og forskeren trenger LO i framtida.

Vi trenger hverandre.

Sammen skal vi få det til!

AVSLUTNING

Kjære venner!

Jeg er stolt av å åpne denne LO-kongressen.

Jeg er stolt av det vi sammen har fått til i perioden.

Jeg har forventninger til det vi skal gjøre i årene framover.

Vi skal vise at vi er en organisasjon for alle.

Nå starter arbeidet.

Med det er LOs 32. ordinære kongress åpnet.